

Possible i probable

Certes nocions, com la possibilitat i la probabilitat, es poden indicar, quan afecten una acció expressada per un verb en un forma conjugada, per mitjà d'un adverbi, que modifica aquest verb, o subordinant-lo a una oració principal en què s'afirma explícitament aquesta idea de possibilitat o de probabilitat. (Si l'acció possible o probable és expressada per un verb en infinitiu, es formen aleshores unes perífrasis amb els verbs *poder* i *deure*, respectivament: *No pot venir*, *Hi deu pensar*.) Però no sembla convenient, tal com alguns fan, de recórrer a un sistema mixt, és a dir, de subordinar a un adverbi l'acció en què s'indica l'acció que hom considera possible o probable.

Efectivament, sentim i llegim sovint construccions com «Potser s'hagi equivocat», «Potser no hagin vingut», «Probablement tinguin raó», «Possiblement no en sàpiguen res», en què trobem unes oracions amb el verb en subjuntiu que depenen dels adverbis *potser*, *probablement*, *possiblement*. Però creiem que aquestes construccions haurien d'ésser evitades i que, en lloc seu, caldria servir-se de les construccions que hem explicat.

És a dir, si ens decidim a indicar la idea o noció de possibilitat o de probabilitat per mitjà d'un adverbi que modifiqui el verb que expressa aquesta acció possible o probable, aquest verb ha d'anar en indicatiu: *Potser s'ha equivocat*, *Potser no ha vingut*, *Probablement tenen raó*; *Possiblement no en saben res*. I és només quan afirmem, per mitjà d'una oració,

la possibilitat o la probabilitat d'una cosa, que hi podem adjuntar una subordinada: *Es possible que no hagi vingut*, *Es probable que tinguin raó*, *Es possible que no en sàpiguen res*. Anàlogament, *Potser vindrà demà* o *Es possible que vingui demà* en lloc de «Potser vingui demà». Notem que amb el mateix valor que *Es possible* posem usar la frase verbal *Pot ser* (és a dir, *Pot ésser*), que hom pot confondre amb *potser*, encara que la pronunciació no és ben bé la mateixa. Al costat, doncs, de *Potser s'ha equivocat* i *Es possible que s'hagi equivocat*, tenim també *Pot ser que s'hagi equivocat*. Anàlogament, *Pot ser que vingui demà*, *Pot ser que tingui raó*.

Cal veure, encara, quines possibilitats d'alternança hi ha entre aquestes construccions amb les perífrasis formades amb els verbs *poder* i *deure*, respectivament, més un infinitiu. Sens dubte són superiors en el segon cas, perquè la probabilitat és una idea més objectiva que la possibilitat, que és sovint personal o individual. Així, en lloc de *Probablement tenen raó* o *Es probable que tinguin raó*, podem dir també *Deuen tenir raó*, sense que hi puguem apreciar el més lleu canvi de sentit. En canvi, si en lloc de *Possiblement vindrà* o *Es possible que vingui demà* *Podrà venir*, no expressem ja la possibilitat objectiva de la seva vinguda sinó el fet que la persona de qui parlem tindrà, com a cosa individual, la possibilitat de venir.